

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Olsztynie

o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 9 listopada 2023 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 25 stycznia 2022 r., sygn. akt IV Ua 43/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia organowi rentowemu orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 stycznia 2022 r., sygn. akt IV Ua 43/21, Sąd Okręgowy w Olsztynie w wyniku apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Olsztynie zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie z 28 maja 2021 r., sygn. akt IV U 6/21, w punkcie pierwszym i poprzedzającą go decyzję z 10 listopada 2020 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu się W. W. prawo do jednorazowego odszkodowania w wysokości z tytułu 15% trwałego uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy z 28 czerwca 2020 r., w pozostałej zaś części apelację oddalił.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Olsztynie decyzją z 10 listopada 2020 r. znak [...], na podstawie przepisów ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205) odmówił W.W. przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, jakiemu uległ 28 czerwca 2020 r. Organ stwierdził, że do urazu doszło na skutek choroby samoistnej.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony W.W. w którym argumentował, iż zdarzenie, któremu uległ nie jest skutkiem choroby samoistnej, lecz zostało wywołane przyczyną zewnętrzną, tj. pracą w ciągłej gotowości, w stresogennych warunkach, przekraczającą wszelkie normy czasu pracy, z nadmiernym obciążeniem organizmu, bez należytego odpoczynku.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z 28 maja 2021 r., sygn. akt IV U 6/21 zmieniono zaskarżoną decyzję i przyznano odwołującemu się W. W. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu 60% trwałego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego wypadkiem z 28 czerwca 2020 r.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł organ rentowy, zarzucając mu naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy uznał apelację za częściowo zasadną.

Sąd drugiej instancji wskazał, że sformułowany w apelacji zarzut przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów sprowadzał się do przedstawienia przez apelującego własnej, swoistej, oceny dowodów zebranych w sprawie. Sąd drugiej instancji podkreślił, iż w zasadzie stan faktyczny jest bezsporny między stronami (tj. przebieg pracy ubezpieczonego opiekującego się podopiecznym na terenie Niemiec zwłaszcza feralnego dnia - 28 czerwca 2020 r.) a osią rozbieżności w stanowisku stron jest interpretacja ustalonych faktów a ściślej rzecz ujmując czy nakreślone przez Sąd czynniki towarzyszące pracy ubezpieczonego (m.in. stres związany z brakiem wystarczających środków na utrzymanie podopiecznego, stała nieprzewidziana warunkami kontraktu dyspozycyjność, przebywanie w wysokich temperaturach itp.) mogły w istotny

sposób przyczynić się do wywołania zawału mięśnia sercowego czy też okoliczności te należy uznać za typowe (przypisane do powierzzonego stanowiska opiekuna). W tym ujęciu spór ma charakter sporu prawnego (spór o zastosowanie prawa materialnego), a nie sporu o fakty.

Przechodząc do oceny zastosowanego w sprawie prawa materialnego (kwalifikacji jako wypadku przy pracy zawału mięśnia sercowego) Sąd odwoławczy wskazał, iż w judykaturze dopuszcza się możliwość zakwalifikowania jako wypadku przy pracy doznanych przez pracownika zmian w narządzie wewnętrznym o charakterze schorzenia samoistnego pod warunkiem, że w stanie faktycznym sprawy zostaną stwierdzone szczególne, nadzwyczajne okoliczności towarzyszące świadczeniu pracy. Wykonywanie zwykłych czynności (normalny wysiłek, normalne przeżycia psychiczne) przez pracownika, który doznał pogorszenia stanu zdrowia w czasie i miejscu wykonywania zatrudnienia, nie może być uznane za zewnętrzną przyczynę wypadku przy pracy. Musi więc wystąpić szczególna (nadzwyczajna, nietypowa) okoliczność w przebiegu pracy, aby takie zaostrenie procesu chorobowego mogło być uznane za skutek przyczyny zewnętrznej zdarzenia wypadkowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 6 maja 1976 r., III PZP 2/76, OSNCp 1976, nr 11, poz. 239; Nowe Prawo 1978, nr 1, s. 154 z glosą J. Mazurka oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 14 lutego 1996 r., II PRN 2/96, OSNAPiUS 1996 nr 17, poz. 252; z 16 kwietnia 1997 r., II UKN 66/97, OSNAPiUS 1998 nr 2, poz. 53; z 16 grudnia 1997 r., II UKN 407/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 644; z 25 stycznia 2000 r., II UKN 347/99, OSNAPiUS 2001 nr 11, poz. 395 i z 4 października 2000 r., I PKN 70/00, OSNAPiUS 2002 nr 11, poz. 262). Taką szczególną okolicznością może być na przykład wyjątkowy, nadmierny wysiłek fizyczny związany z pracą trwającą dłużej niż dopuszczalny limit godzin (wyrok Sądu Najwyższego z 1 lutego 1968 r., I PR 449/67, OSNCp 1968 nr 12, poz. 216), wykonywanie pracy przez pracownika przemęczonego dotychczasową jej intensywnością i rozmiarem oraz brakiem możliwości odpoczynku w dłuższym okresie czasu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 1999 r., II UKN 22/99, OSNAPiUS 2000 nr 18, poz. 696).

Takie szczególne, nadzwyczajne okoliczności w rozpoznawanej sprawie wyraźnie wskazał i wyodrębnił Sąd Rejonowy, a ocenę tę podzielił Sąd Okręgowy.

Należały do nich: - stres związany brakiem wystarczających środków na utrzymanie podopiecznego do końca miesiąca; - stała, wymuszona okoliczności stała dyspozycyjność odwołującego w stosunku do podopiecznego (wbrew kontraktowi, który przewidywał opiekę do 40 godzin tygodniowo); - szczególny stan podopiecznego, który dotknięty był demencją starczą, miał problemy z trzymaniem moczu, był osobą leżącą (wymagającą „dźwigania” do każdej czynności), często wzywającą pomocy „w środku nocy”; - praca w warunkach „ przegrzanych pomieszczeń „ w połączeniu z nietypowymi, stromymi podejściami w okolicy, które należało pokonywać przy robieniu zakupów.

Te przesłanki brane pod uwagę łącznie, zarówno w ocenie biegłego powołanego przez Sąd pierwszej instancji, jak i przez Sąd drugiej instancji w sposób jednoznaczny wskazywały, iż do urazu (zawału serca) doszło w wyniku wskazanych powyżej, nadzwyczajnych, nietypowych okoliczności związanych z przebiegiem pracy ubezpieczonego. W kontekście wniosku organu rentowego o powołanie kolejnego (trzeciego) już biegłego z zakresu kardiologii Sąd odwoławczy podniósł, iż Sąd rozpatrujący sprawę nie jest obowiązany dopuszczać kolejnych dowodów z opinii biegłych tylko dlatego, że złożona opinia jest dla strony niekorzystna. Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii. Skoro dotychczas sporządzone opinie były kategoryczne, rzeczowe, wyczerpujące i należycie uzasadnione, a przy tym zostały wydane przy uwzględnieniu całej dostępnej, znajdującej się w aktach sprawy i przedstawionej przez skarżącego dokumentacji medycznej to nie było potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego.

Sąd Okręgowy ocenił, że potrzeba zmiany rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego wynikała jedynie z tego, iż co prawda Sąd ten jednoznacznie wskazywał (w ślad za opinią biegłego), iż źródło uszczerbku na zdrowiu ubezpieczonego ma swe zasadniczą przyczynę w chorobie samoistnej (rozpoznane, lecz nieleczone nadciśnienie tętnicze), lecz nie wyciągnął z tej okoliczności żadnych konsekwencji do czego zobowiązywały go regulacje prawa materialnego - § 10 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu

postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania z 18 grudnia 2002 r.) Zgodnie z tym przepisem: „W razie utraty lub uszkodzenia organu, narządu lub układu, którego funkcje były naruszone przed wypadkiem przy pracy stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustala się w wysokości różnicy pomiędzy stwierdzonym stopniem tego uszczerbku a stopniem naruszenia istniejącego bezpośrednio przed wypadkiem przy pracy”. W świetle, niekwestionowanej przez ubezpieczonego opinii biegłej kardiolog, biorąc pod uwagę fakt wcześniejszego uszkodzenia serca, którego funkcje były naruszone przez wypadek wysokość odszkodowania powinna wynosić 15%.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył skargą kasacyjną organ rentowy w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że Sąd Okręgowy błędnie zinterpretował przesłankę przyczyny zewnętrznej, co doprowadziło do uznania, iż zdarzenie można poczytywać jako wypadek przy pracy. Wykładnia tego przepisu jest bowiem jednoznaczna - w przypadku braku zaistnienia przyczyny zewnętrznej, gdy zawał serca był wynikiem choroby samoistnej ubezpieczony nie ma prawa do jednorazowego odszkodowania, ponieważ nie zostały spełnione wszystkie przesłanki definiujące wypadek przy pracy. Niewłaściwe zastosowanie prawa jest z góry widoczne dla prawnika, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy. Wobec oczywistego błędu w subsumcji normy prawnej do ustalonego stanu faktycznego, skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania jako oczywiście uzasadniona. Zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo. Stąd potrzeba eliminacji wyroku z obrotu prawnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia ww. skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na brak spełnienia ustawowych przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego W.W. zwrotu kosztów procesu za postępowanie kasacyjne, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg

norm przepisanych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie zgodnie z art. 98 § 1¹ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23

listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W niniejszej sprawie nie przedstawiono jakiejkolwiek argumentacji, która mogłaby uzasadniać uznanie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Pełnomocnik organu rentowego nie wskazał konkretnie jakiegokolwiek przepisu, który miałby zostać w sposób rażący naruszony przez Sąd drugiej instancji. Niezależnie od powyższego, należy zauważyć, że Sąd Okręgowy dokładnie przedstawił dotychczasowy dorobek orzecznictwa, które dopuszcza uznanie za wypadek przy pracy zdarzenia, mimo istnienia choroby wewnętrznej pracownika, gdy przyczyną wypadku są nadzwyczajne okoliczności bezpośrednio związane z wykonywaniem pracy. Sąd drugiej instancji stwierdził, że w niniejszej sprawie przyczyną zawału serca u odwołującego się były takie właśnie nadzwyczajne warunki pracy w postaci stresu i obciążenia pracą. Nie można zatem uznać, aby doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa, skoro analizowane orzeczenie wpisuje się w dotychczasową linię orzeczniczą.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

[SOP]

[ał]

